

ДЖОН УИНДЪМ ИЗДИРВАНЕТО

Превод от английски: Александрина Караджова, 1996

chitanka.info

Шумът от кола, която спря на ситния чакъл, накара д-р Харшъм да погледне часовника си. Затвори книгата, в която пишеше, сложи я в едно от чекмеджетата на бюрото и зачака. Не след дълго Стивънс отвори вратата и съобщи:

— Мистър Трафорд, сър.

Лекарят се надигна от стола си и с лека загриженост изгледа влизания млад човек.

Мистър Колин Трафорд беше представителен мъж, около трийсетте, с леко чуплива кестенява коса, гладко избръснат, облечен в костюм от туид с хубава кройка и подходящи обувки. Изглеждаше ако не изискано, то достатъчно приятно.

Сигурно всеки ден срещаше по трийсетина-четирийсет подобни млади мъже. Но когато се вгледа по-отблизо, лекарят забеляза следи от умора, угриженост в изражението и в очите, и неестествена упоритост в стегнатата челюст.

Ръкуваха се.

— Пътували сте дълго — отбеляза докторът. — Предполагам, че бихте искали едно питие. Вечерята ще бъде сервирана след около половин час.

Младият мъж прие и седна. След малко каза тихо:

— Беше мило от ваша страна да ме поканите тук, д-р Харшъм.

— Не беше съвсем алтруистично — отговори лекарят. — Разговорът на четири очи е за предпочитане пред кореспонденцията. Още повече, аз съм любознателен човек, наскоро оттеглил се от скучна селска практика, мистър Трафорд, така че в редките случаи, когато надушвам нещо мистериозно, любопитството ме кара да го последвам. — Той също седна.

— Мистериозно? — повтори младият мъж.

— Мистериозно! — отвърна лекарят.

Младият човек отпи от уискито.

— Моето разследване беше като на адвокат — поясни той.

— Но вие не сте адвокат, мистър Трафорд.

— Не — съгласи се Колин Трафорд. — Не съм.

— Но имате изключително важна причина за това разследване. Ето къде е загадката. Що за причина може да е тази, която ви кара да разпитвате за човек, в чието съществуване сам не сте убеден и за когото няма данни в Съмърсет Хауз?

Младежът го изглежда по-внимателно, но той продължи, без да обърне внимание на погледа му:

— Откъде знам това ли? Защото, естествено, там бихте направили своята първа стъпка в разследването. Ако бяхте открили свидетелство за раждане, нямаше да следвате този курс. Всъщност, само странно упорит човек би продължил да настоява в издирването на някого, който официално не съществува. Така че си казах: Когато тази упоритост, в противоречие със здравия разум, се насочи към мен, ще се опитам да разреша загадката.

Младият мъж се намръщи.

— Намеквате, че сте си помислили това преди да получите писмото ми?

— Скъпи ми приятелю, името Харшъм не се среща често — необичайно преобразуване на Харвестхоум, ако тези неща ви интересуват, и в действителност още не съм чул за някой Харшъм, който да е напълно изолиран от останалите. А до известна степен ние поддържаме връзка. Така че, мисля, напълно естествено, появата на един напълно непознат за нас млад човек, който обаче непрекъснато ни атакува с въпроси за някакъв несъществуващ Харшъм, събуди любопитството ни. И тъй като изглежда бях един от последните в списъка ви, реших аз самият да направя някои проучвания. Аз...

— Но по какво съдите, че сте от последните в списъка? — прекъсна го Колин Трафорд.

— Ами вие очевидно сте човек на стратегията. В този случай тя е с географска насоченост. Започнахте разследването на Харшъм в централната част на Лондон и постепенно разширихте кръга, докато стигнахте до тук — в Харфордшир. В списъка ви има още двама с името Харшъм: Питър, надолу към Корнуел, и Харолд, на няколко мили^[1] от Дърхам. Прав ли съм?

Колин Трафорд кимна неохотно.

— Прав сте — призна той.

Д-р Харшъм се усмихна с леко самодоволство.

— Така си и знаех. Има... — започна той, но младежът го прекъсна отново.

— Когато отговорихте на писмото ми, вие ме поканихте тук, но отбягнахте въпроса ми — отбеляза той.

— Така е. Но ви отговарям сега, като ви казвам и твърдя, че човекът, когото търсите, не само не съществува, но и никога не е съществувал.

— Но ако това е така, тогава защо ме поканихте да дойда?

— Защото... — чу се гонг и лекарят спря. — О, добре, Стивънс ни дава само десет минути да се измием. Нека ви покажа вашата стая, а след вечеря ще продължим разговора.

Малко по-късно, когато супата бе сервирана, той продължи:

— Попитахте ме, защо ви поканих тук. Отговорът е съвсем прост: след като вие смятате, че имате право да разпитвате за някакъв хипотетичен мой роднина, аз смятам, че имам не по-малкото право да полюбопитствам за мотивите за вашето разследване. Достатъчно почтено е и за двете страни.

— Подозрително — отвърна мистър Трафорд след известен размисъл. — Признавам, че да се интересувате от мотивите ми, нямаше да е нелогично, ако знаехте, че въпросната личност съществува, но след като ме уверявате, че тя не съществува, въпросът за мотивите ми е чисто теоретичен.

— Моят интерес действително е чисто теоретичен, скъпи ми приятелю, но не и по-малко реален. Може би ще постигнем известен напредък, ако изложи проблема така, както изглежда от моята гледна точка?

Трафорд кимна и лекарят продължи:

— Ето каква е ситуацията. Преди около седем или осем месеца млад, непознат за никого от нас мъж, започва да посещава моите роднини. Неговото желание, както сам изтъква, е да научи местонахождението или да събере сведения, които да му помогнат да установи местонахождението на една дама, наречена Отили Харшъм. Той смята, че тя е родена през 1928 година, или може би няколко години преди или след това, и тя може да е приела друга фамилия, ако се е омъжила. Първоначално писмата му са изпълнени с увереност, че проблемът бързо ще се разреши, но след като един по един Харшъмови не могат да идентифицират издирвания от него субект, тонът му става по-неуверен, макар и не по-малко решителен. Тук-там той научава за млади жени с името Харшъм и въпреки че никоя от тях не се казва Отили, внимателно ги проучва. Дали пък той не е сигурен и в малкото име, както и във всичко останало, свързано с нея? Но явно нито една от

тези дами не отговаря на изискванията, защото той продължава напред. Предвид неоспоримия неуспех, който постига, настойчивостта, с която разследва семейство Харшъм, започва да изглежда нелогична. Да не би да е някакъв ексцентрик, обзет от маниакална фиксидея? Но при всички случаи личи, че до пролетта на 1953-а той е един напълно нормален млад човек. Името му е Колин Уейланд Трафорд, роден през 1921-ва в Солихъл, син на адвокат. Постъпва в училището Чартоу през 1934-та, през 39-та се записва в армията и я напуска през 1945-а с чин капитан. Заминава за Кеймбридж и завършва физика през 1949-та. Същата година става един от ръководителите на Електрофизикъл Индъстрийз. Сключва брак с Дела Стивънс през 1950-та. Година по-късно овдовява. В началото на 1953-та, по време на нагледен лабораторен опит, получава изгаряния и следващите пет седмици прекарва в болницата „Св. Мерин“. Около месец след изписването му, започва да посещава членовете на семейство Харшъм и да разпитва за Отили Харшъм.

— Много добре сте информиран — хладно каза Трафорд.

Лекарят леко повдигна рамене.

— Вашата собствена информация за семейство Харшъм трябва вече да е доста изчерпателна. Защо се засягате от факта, че и ние сме научили нещичко за вас?

Колин не отговори, сведе поглед и сякаш започна да изучава покривката на масата.

Лекарят продължи:

— Преди малко попитах: бил ли е той обхванат от фиксидея? Изглежда — да, най-вероятно от март, миналата година. До този момент не е провеждано разследване, засягащо по някакъв начин мис Отили Харшъм. Когато достигнах дотук, осъзнах, че загадката е по-странна, отколкото бях очаквал. — Той спря — Искам да ви попитам, мистър Трафорд, познато ли ви беше името Отили Харшъм преди януари миналата година?

Младият мъж се поколеба, после отвърна с усилие:

— Как бих могъл да знам? Човек среща хиляди имена всеки ден. Някои запомня, други запечатва в подсъзнанието си, трети напълно забравя. Едва ли бих могъл да отговоря на този въпрос.

— Може би. Но фактите говорят, че преди януари Отили Харшъм явно не е присъствала в съзнанието ви, но е там от март, без

реално да се е появявала. Така че се питам: какво е станало между януари и март...? Виждате ли, аз практикувам медицина. Имам някои връзки и мога да научавам външните новини. В края на януари вие и още няколко души сте били поканени да присъствате на нагледен опит в една от лабораториите на компанията. Не са ми известни подробности, а и да ги знаех, едва ли щях да ги разбера: постиженията в изследванията на съвременната физика са само за избрани, но подразбирам, че по време на опита нещо се е объркало. Имало е експлозия или имплозия, или може би просто няколко атома са „полудели“, но във всеки случай мястото е било разрушено. Един човек е загинал веднага, друг е починал по-късно, няколко са били ранени. Вие самият не сте пострадали лошо. Получили сте няколко срязвания и натъртвания, но веднага сте изгубили съзнание... Така дълбоко сте изгубили съзнание, че цели 24 дни сте останал в това състояние... А когато най-после сте дошли в съзнание, налице са били симптоми на значително объркване — в доста по-голяма степен, отколкото се е очаквало от пациент на вашата възраст и с вашата физика, и са ви дали успокоителни. През нощта сте спали неспокойно и сте бълнували. Най-често сте викали някого с името Отили. Лекарите от болницата направили някои проучвания, но никой от приятелите и близките ви не познавал жена, наречена Отили, която да има нещо общо с вас. После сте започнали да се възстановявате, но било очевидно, че нещо ви измъчвало вътрешно. Скрили сте какво било то, но сте помолили един от лекарите секретарката му да се опита да открие името Отили Харшъм във всички указатели. Когато то не е било открито, сте изпаднали в депресия. Не сте повдигнали повече този въпрос, поне, доколкото знам, до момента на изписването, когато започвате издирването на Отили Харшъм, което все още продължавате, въпреки негативните резултати. Е, какво заключение може да направи човек от всичко това? — той спря, повдигна лявата си вежда и погледна госта през масата.

— Че сте даже по-добре информиран, отколкото си мислех — каза Колин. — Ако бях ваш пациент, проучванията ви щяха да бъдат оправдани, но не съм и нямам никакво намерение да ви засвидетелствам професионално уважение... Считам, че те са досадни и неетични.

Ако беше очаквал да смути домакина, трябваше да се разочарова. Лекарят продължаваше да го наблюдава с интерес.

— Още не съм съвсем сигурен, че е необходимо да ставате пациент на някого — отбеляза той. — Нека ви кажа защо точно аз, а не някой от другите Харшъм, поех инициативата да направя тези проучвания. Може би ще ги смятате за по-малко нахални. Но преди това ще се наложи да разбия празните ви илюзии. Разберете, Отили Харшъм, която търсите, не съществува и никога не е съществувала. И това е съвсем сигурно. Въпреки това едно нещо в цялата работа ме озадачи особено и аз не можах да го приема за случайност. Знаете ли, името Отили Харшъм не ми беше напълно непознато. Не — той вдигна ръка, — никакви илюзии. Сега няма Отили Харшъм, но е имало, или по-точно преди са съществували две жени с името Отили Харшъм.

Колин Трафорд забрави да се прави на обиден. Леко се наведе напред и напрегнато впери поглед в домакина си.

— Но — продължи лекарят, — това е било много, много отдавна. Едната е била баба ми. Била е родена през 1832-ра, омъжила се е за дядо Харшъм през 1861-ва и е починала през 1866-та. Другата беше сестра ми — тя, горката, беше родена през 1884-та. И почина шест години по-късно...

Той спря отново.

Колин не каза нищо и докторът продължи:

— Аз съм единственият жив от този клон на рода, затова, общо взето, не е учудващо, че другите са забравили за съществуването на такава име в семейството, но когато чух за вашите разпитвания, си казах: Тук нещо не е наред. Отили не е от най-редките имена, но вече не е така популярно, а Харшъм наистина е рядко срещано име. Вероятността те да бяха съвсем случайно комбинирани, трябва да е едно на милион. Затова не мога да повярвам, че е случайност. Трябва да има някаква връзка, някаква причина... Ето защо се опитах да откроя как този млад мъж Трафорд се е натъкнал на такава невероятно съвпадение на имената, което явно се беше превърнало в натрапчива идея за него. Няма ли да ми помогнете малко в тази насока?

Колин продължи да се взира в него, но не каза нищо.

— Не? Добре тогава. Когато подредих сведенията, с които разполагах, достигнах до следното заключение: В резултат на нещастния случай вие сте преживели нещо травмиращо, нещо ярко и

необикновено. За яркостта заключих от болезнено упоритото ви съсредоточаване върху целта, а за необичайността — от една страна от установеното състояние на обърканост след възвръщане на съзнанието, и, от друга, от настойчивостта, с която отричате да си спомняте каквото и да било от момента на инцидента до идването в съзнание. Ако това наистина е било бяло петно, защо сте се събудили толкова объркан? Явно причината е бил някакъв спомен. А ако е било нещо подобно на образ от сънищата, защо е този отказ да говорите за това? Следователно преживяното е имало огромно значение за вас и името Отили Харшъм е било наистина съществен елемент в него... Е, мистър Трафорд. Правилни ли са разсъжденията ми и верни ли са заключенията, които направих? Като лекар мисля, че това е бреме, което трябва да бъде споделено.

Колин се замисли за момент, но тъй като продължи да мълчи, лекарят добави:

— Стигнахте почти до края. Още двама Харшъм в списъка, които, уверявам ви, няма да могат да помогнат, така че, после какво ще правите?

С равен глас Колин каза:

— Предполагам, че сте прав. Сигурно е така. Но аз трябва да ги видя. Може да науча нещо, някоя подробност... Не мога да пренебрегна и най-малката възможност... Таях слаба надежда, когато ме поканихте тук. Знаех, че сте имали семейство...

— Имах — тихо потвърди докторът. — Синът ми Малкъм загина на рали в Брукландс през 1927-ма. Не беше женен. Дъщеря ми се омъжи, но нямаше деца. Тя загина при нападението на Лондон през 1941-ва... Така свършва историята... — той бавно поклати глава.

— Съжалявам — прошепна Колин. — Може ли да видя снимка на дъщеря ви?

— Тя не е от поколението, което ви трябва.

— Знам, но въпреки това...

— Добре, като се върнем на проучването. Между другото, още нищо не сте казали за разсъжденията ми.

— О, бяха много добри.

— Но все още не желаете да говорите за това. Е, не и аз. Бих могъл да продължа още малко... Вашето преживяване не ви е причинило срам или погнуса, в противен случай вие бихте се опитали

да го потиснете по някакъв начин, но очевидно не сте го направили. Следователно най-вероятната причина за мълчанието ви е страх. Нещо ви кара да се страхувате да говорите за преживяното. Радва ме фактът, че не ви е страх да се изправите с лице срещу него — следователно страхът ви трябва да е следствие от контакта с него. Вероятно последица за някого друго, но най-вероятно за вас самия...

Колин продължи да го гледа безизразно. После се отпусна малко и се облегна назад. За пръв път леко се усмихна.

— Почти стигнахте до края, а, докторе? Но ще се съгласите ли, ако ви кажа, че твърде много усложнявате нещата? А цялата работа е толкова проста. Всичко се свежда до следното. Ако някой, който и да е, твърди, че е преживял нещо отвъд действителността, се предполага, че той не е съвсем нормален, не е ли така? В такъв случай от него не може да се очаква, че в определена ситуация ще реагира като един нормален човек, а ако реакциите му са ненормални, може ли да се разчита на него? Разбира се, но няма ли да е по-умно да се даде власт на човек, за когото няма никакво съмнение? По-добре е да си на безопасната страна. Така той е прегледан бегло. Това, че не успява да направи очакваната стъпка, не остава незабелязано. Над главата му започва да расте облак от съмнение и усещане за опасност. Той е малък, твърде незначителен, но хвърля лека, постоянна сянка. Струва ми се, че не съществува такова нещо, като нормално човешко същество, но е разпространено усещането, че би трябвало да съществува. Всяка организация има концепция по въпроса „типа човек, който ни е нужен тук“, и на това се гледа като на нещо нормално за постигане на целта. Така всеки малко или много се опитва да бъде това — организиран човек — а всеки, който не отговаря на изискванията, прави това и в личния, и в обществения си живот, като рискува кариерата си. Както казахте, страхувам се от резултатите: както казах аз — толкова е просто.

— Вярно — съгласи се лекарят. — Но вие не се погрижихте да прикриете последиците от преживяното — издирването на Отили Харшъм.

— Не е необходимо. Може ли нещо да бъде по-убедително нормално от „мъж търси момиче“? Съчиних история, която напълно задоволи всички любопитни приятели — дори няколко души от семейство Харшъм.

— Да, но никой не се е сетил за „случайното“ съвпадение на имената Отили и Харшъм, за разлика от мен.

Изчака Колин да отговори, но той не го направи и продължи:

— Виж, моето момче. Тази работа е много мъчителна за теб. Тук сме само аз и ти. Нямам никакви връзки с твоята фирма, а професията ми трябва да е достатъчна гаранция за доверието ти, но ще ти дам специална гаранция, ако искаш. Ще ти се отрази добре да се освободиш от товара, а и аз бих искал да стигна до края...

Но Колин поклати глава.

— Знаете ли, няма да стане. Дори да ви кажа, за вас нещата само ще станат още по-загадъчни, както беше и с мен.

— Две глави са повече от една. Можем да опитаме — предложи лекарят и зачака.

Известно време Колин размисли, после вдигна глава и твърдо го погледна в очите.

— Добре тогава. Аз опитах. И вие трябва да опитате. Но първо искам да видя снимка на дъщеря ви. Имате ли някоя от времето, когато е била на около 25 години?

Двамата напуснаха трапезарията и се върнаха в кабинета. Лекарят направи знак на Колин да седне и отиде до един шкаф в ъгъла. Извади купчина снимки и ги прегледа. От тях избра три, погледна ги замислено и ги подаде на Колин, а докато той ги изучаваше, се зае да налее бренди от гарафата.

След малко Колин вдигна глава.

— Нищо — каза той. — И все пак има нещо... — Опитва се да закрие част от лицето с ръка. — Нещо с разположението и формата на очите — но не съвсем. Може би веждите, но е трудно да се каже, с тази прическа... — Погледа още известно време снимките, после ги подаде обратно. — Благодаря, че ми позволихте да ги видя.

Лекарят взе една от другите и му я показа:

— Това беше Малкъм, синът ми.

На снимката се усмихваше млад мъж, застанал до предната част на кола, отрупана с множество ауспуси, а предният ѝ капак бе завързан с ремъци.

— Той обичаше тази кола — въздъхна лекарят, — но тя беше твърде бърза за тази стара писта. Обърна се през банката и се удари в дърво.

Взе снимката обратно и подаде на Колин чаша бренди.

Колин я повъртя в ръцете си. Известно време и двамата мълчаха. После отпи от брендито и запали цигара.

— Много добре — повтори той. — Ще се опитам да ви разкажа. Но първо ще ви кажа какво се случи — дали беше субективно, или не — за мен то се случи. Заключениета ще направите накрая, ако желаете.

— Добре — съгласи се Харшъм. — Но първо ми кажи, от момента на инцидента ли започваш, или преди това имаше и нещо друго, свързано с него.

— Не — поклати глава Колин Трафорд, — там започна всичко.

— Беше просто още един ден. Всичко беше в рамките на обичайното, само тази демонстрация бе малко специална. Не е тайна в какво се състоеше, но доколкото знам, това няма нищо общо. Всички се струпахме около апарата. Дийкън, който ръководеше експеримента, го включи. Нещо започна да бръмчи, а после да вие... като мотор, който набира скорост. Виенето премина в писък. Две-три секунди, почти на границата на слуховата търпимост, бяха болезнено пронизителни, после настъпи облекчение, защото беше свършило и всичко изглеждаше отново тихо. Гледах към Дийкън, който наблюдаваше скалите, готов за изключване, и тогава, тъкмо обръщах глава към демонстрацията, когато всичко се възпламени... Не чувах нищо, не чувствах нищо, само този ослепителен бял пламък... А после настъпи тъмнина... Чувах хора да викат и женски глас, който крещеше... крещеше... крещеше... Почувствах се повален от огромна тежест. Отворих очи. Прободе ме остра болка, но започнах да се боря с тежестта и разбрах, че представляваше двама или трима души върху мен, така че успях да ги избутам и седнах. Още няколко човека лежаха на земята и малцина, които се надигаха. На няколко стъпки^[2] отляво имаше голямо колело. Погледнах по-нататък и видях, че беше част от автобус — автобус, който от мястото, където седях, ми се стори като надвиснал ален небостъргач, и той беше наклонен така, сякаш щеше да се срине върху мен. Това ме накара бързо да се изправя и

междувременно хванах една млада жена, която лежеше върху краката ми, и я издърпах на безопасно място. Лицето ѝ беше мъртвешки бледо и явно беше в безсъзнание. Огледах се. Не беше трудно да се разбере какво се беше случило. Автобусът, който сигурно се е движил със средна скорост, кой знае защо е излязъл извън контрол, минал е през претъпкания тротоар и е връхлетял върху витрината на някакъв магазин. Предната част на горния етаж се беше сплескала във фасадата на сградата и оттам се чуваха крясъците. Няколко души все още лежах на земята, една жена леко помръдваше, някакъв мъж стенеше, други двама-трима лежах напълно неподвижни. Три струйки кръв се стичаха бавно по тротоара между парчетата счупено стъкло. Движението беше спряло и виждах няколко полицейски шлема да се промъкват през тълпата към нас. Опитах се да раздвижа крайниците си. Движеха се идеално и безболезнено. Но се чувствах замаян и главата ми пулсираше. Попипах я с ръка и в лявата част на тила изпитах силна болка. Полицаяте се добраха до нас. Един от тях започна да отблъсква зяпащите, другият огледа ранените на земята. Появи се и трети, който се качи на автобуса, за да разбере откъде идваха писъците. Опитах се да преодолея чувството на замаяност и се огледах по-обстойно. Мястото беше Риджънт Стрийт, малко по-нагоре от Пикадили Сървъс, а строшената витрина беше на Остин Рийд. Погледнах отново автобуса. Със сигурност беше наклонен, но нямаше опасност да се сгромоляса, защото беше здраво заклецен — един отворен прозорец се бе врязал около ярд^[3] в думата „Дженеръл“, която блестеше със златни букви на червения фон... Тогава ми хрумна, че вече не съм потребен и ако останех още, щяха да ме хванат за свидетел — не, не мислете, че не исках да свидетелствам по обичайния начин, ако щях да помогна, но изведнъж осъзнах, че нищо не беше по обичайния ред. Защото, първо, имах представа само от последиците и, второ, какво изобщо правех тук?... В първия момент наблюдавах демонстрация в Уотфорд, в следващия — се намирах тук. Как, по дяволите, изобщо бях стигнал до Риджънт Стрийт?... Дискретно си проправих път през тълпата, после пресякох, като се провирах между спрените коли и се отправих към кафе Роял, което се намираше малко по-надолу. Изглежда бяха променили старото място, откакто преди няколко години за последно бях тук, но важното беше да намеря бар, което и направих, без затруднения.

— Двойно бренди със сода — казах на бармана.

Той ми наля и плъзна сифона. Измъкнах някакви пари от джоба си, няколко дребни монети, затова посегнах към портфейла си.

— Половин круна, сър — каза ми барманът, сякаш без да обръща внимание.

Взрях се в него. Наистина беше казал това. Плъзнах три шилинга. Изглеждаше доволен. Сложих сода в брендито и вдигнах чаша за „наздраве“. Но в момента, в който я оставих, зърнах собственото си отражение в огледалото зад бара...

Някога наистина имах мустаци. Напуснах армията с тях, но реших да ги махна, когато отидох в Кеймбридж. Но ето, че те си бяха там — не така пищни може би, но отново на мястото си. Попипах ги с ръка. Не беше илюзия, бяха си съвсем истински. Тогава забелязах и костюма си. Наистина, имах навик да нося такива костюми, но преди години. Не че беше лош, но ние, ръководителите в Е.Ф.И. не носехме точно такива.

Чувствах се замаян, отпих още веднъж от брендито и малко несигурно понечих да си извадя цигара. Пакетът, който измъкнах от джоба си, ми беше непознат, чували ли сте за цигари „Маринър“? Не? Нито пък аз, но взех една и я запалих с несигурна ръка. Чувството на замаяност не ме напускаше — напротив, бързо нарастваше...

Бръкнах във вътрешния си джоб. Портфейлът го нямаше. Трябваше да бъде на мястото си, но може би в тълпата някой се беше възползвал от момента и го беше взел. Претърсих и другите джобове и намерих писалка, връзка с ключове, няколко разписки от Харолдс, чекова книжка с чекове, адресирани до клона на Уестминстърската банка в Найтсбридж. Банката добре, но защо Найтсбридж? Та и аз живея в Хампстед...

Опитах се да подредя нещата в съзнанието си, затова започнах да си припомням случилото се от момента, в който отворих очи и видях надвесения над мен автобус. То беше доста ярко. Ясно си спомних как се вирах в червената заплаха с позлатения надпис „Дженеръл“... да, блестеше в златно, само че надписът „Дженеръл“ не се срещаше по лондонските автобуси от 1933-та, когато го замениха с „Лондон Транспорт“.

Започнах да се обърквам, затова се огледах за нещо, което да ми помогне да си събера мислите. На една маса забелязах захвърлен

вестник. Отидох дотам и го взех, но преди да го разтворя, внимателно седнах на мястото си. После поех дълбоко въздух и погледнах заглавната страница. Първата ми реакция беше смайване, защото цялата реклама беше сведена до изписване с едър шрифт. Все пак имаше нещо убедително отгоре, което гласеше: „Дейли Мейл“, Лондон, сряда, 27 януари, 1954-та. Е, поне беше същия ден — денят, за който бяхме насрочили демонстрацията в лабораторията.

Обърнах на средната страница и прочетох: „Размирици в Делхи. Една от най-големите прояви на гражданско неподчинение в историята на Индия се състоя вчера в Делхи, с настояването за незабавното освобождаване на Неру от затвора. Почти през целия ден градът беше блокиран.“

После вниманието ми бе привлечено от съседна статия: „В отговор на запитването на опозицията, премиерът мистър Бътлър увери, че правителството сериозно обмисля...“

Замаяно погледнах в горния край на страницата — датата съвпаднаше с тази отпред — 27 януари 1954 година, но точно под нея видях снимка и текст, който гласеше: „Сцена от снощното представление на «Една жена обича» в театър Лафтън, в което мис Аманда Кауърд изпълнява главната роля в един от последните мюзикъли на нейния баща. «Една жена обича» беше завършена само няколко дни преди смъртта на Ноел Кауърд миналия август и в негова памет режисьорът на постановката, мистър Айвър Новело, произнесе вълнуваща реч“.

Прочетох статията още веднъж много внимателно. После се заоглеждах, за да се уверя — останалите посетители, мебелите, барманът, бутилките — всичко изглеждаше убедително реално...

Оставих вестника и си допих питието. Можех да поръчам още едно, но щеше да се получи неловко, ако на бармана му хрумнеше да промени скромната цена, а нямах портфейл. Погледнах часовника си, и ето ти нова изненада! Беше хубав часовник, позлатен, с каишка от крокодилска кожа и стрелки, които показваха 12:30, но аз никога не го бях виждал преди. Свалих го и погледнах отзад. Имаше изящно гравирани надпис, който гласеше: К. и О., завинаги — 10.10.1950 г. Това ме изненада неприятно, защото 1950 година беше годината, в която се ожених, но не се бях оженил през октомври, нито пък за някоя с името

О. Жена ми се казваше Дела. Механично сложих часовника на ръката си и излязох.

Последните събития и брандито ми бяха подействали добре. Когато отново стъпих на улица Риджънт не се чувствах толкова замаян (макар че бях доста объркан), главоболието почти беше изчезнало, така че бях в състояние да обърна повече внимание на околния свят.

На пръв поглед Пикадили Сървъс изглеждаше по обичайния начин, и въпреки това имах усещането, че нещо с него не е както трябва. След няколко секунди осъзнах, че това нещо бяха хората и колите. Изненадващо голям брой мъже и жени носеха износени дрехи, а цветарките под Ерос изглеждаха като купчина дрипи. Но външният вид на жените, които не бяха ведро облечени, съвсем ме смая. Почти без изключение шапките им представляваха подобни на подноси и високи 12 инча^[4] обекти, закрепени на главите им. Полите бяха дълги почти до глезените им, а върху тях носеха кожени палта и като цяло създаваха впечатлението, че посред бял ден са облечени официално. Обувките им бяха заострени, претрупани, с тънки като карфички токчета — направо ужасни. Предполагам, че всичко ултрамодерно изглеждаше смешно в началото, но не и след време — поне досега беше така... Сигурно се почувствах като току-що събудил се Рип Ван Уинкъл^[5], но датата от вестника... Колите също бяха странни. Те изглеждаха необичайно високи, малки и по тях липсваха обичайните натруфени дреболии, а когато се вгледах по-внимателно, не успях да различа марка, която веднага да позная — освен няколко Ролса, които не можеха да бъдат сбъркани.

Докато любопитно се оглеждах, една дама с плоска шапка и доста поизносено кожено палто се залепи за мен и с отблъскващ маниер се обърна към мен с „миличък“.

Реших да повървя и се насочих към Пикадили. По пътя спрях поглед върху църквата Св. Джеймс. Последният път, когато я видях, беше заградена със скеле и имаше временна ограда в градината, за да се улесни изкачването на материалите за реконструкцията — трябва да беше преди около две седмици, но сега нямаше нищо и изглеждаше така, сякаш никога не е била бомбардирана. Пресякох, за да я погледна по-отблизо и с изненада установих каква страхотна работа бяха свършили с реставрирането.

Скоро се озовах пред витрината на „Хатсард“ и спрях да погледна какво имаха. Някои книги бяха от автори, чиито имена познавах — видях произведения на Пристли, К. С. Луис, Бертран Ръсел, Т. С. Елиът и други, но почти не срещнах познато заглавие. И тогава в долната част, най-отпред, съзрях книга в преобладаващо розова корица — „Новият ден на живота“, роман от Колин Трафорд.

Продължих да се пуля, сигурно със зяпнала уста. Виждате ли, по-рано имах амбиции в тази насока. Ако не беше започнала войната, вероятно щях да взема степен по хуманитарни науки и да си опитам таланта, но нещата се развиха така, че в полка се сприятелих с човек, който по-късно ме насочи към науката, а след това ми уреди да работя в компанията. Ето защо ми трябваша две-три минути да превъзмогна изумлението от факта, че имаше такова съвпадение на името, а след това любопитството ми все още беше достатъчно силно, за да ме накара да вляза в книжарницата.

Вътре видях куп от половин дузина копия, които лежах на една маса. Взех най-горната и я разгърнах. На първата страница срещу името и заглавието бяха изписани още седем заглавия от същия автор. Името на издателя не ми беше познато, но на гърба на страницата се уточняваше: за първи път издадена през 1954 година.

Обърнах я и почти я изпуснах. Отзад се мъдреше снимка на автора: без съмнение — моя милост, с мустаци... Стори ми се, че подът леко се залюля под краката ми. Тогава някъде през рамо чух глас, който ми се стори познат. Някой каза:

— Добра среща, Нарцисе! Реклама за по-голяма продажба, а? Как я караш?

— Мартин! — възкликнах аз. През целия си живот не съм бил по-щастлив да видя някого. — Мартин. Не сме се срещали откакто... кога беше?

— О, от най-малко три дни, старче — малко се изненада той.

Три дни! В Кеймбридж често виждах Мартин Фолс, но откакто се преместихме в провинцията, само два пъти случайно се натъквах на него и последният беше преди две години.

Той продължи:

— Какво ще кажеш за едно хапване, ако си свободен? — предложи.

Това също не беше съвсем наред. От години не съм чул някого да казва хапване на обяда. Както и да е, престорих се, че всичко е нормално.

— Добре, но ти ще трябва да платиш. Свиха ми портфейла.

Той зацъка с език.

— Дано да не е имало много пари в него. Няма значение, какво ще кажеш за клуба? Там ще ти осребрят чек.

Върнах книгата, която още държах, върху купчината и излязохме.

— Чудна работа — каза Мартин. — Току-що се натъкнах на Томи, Томи Уестхауз. Направо бълва огън и жупел, страшно е ядосан на американския си представител. Нали помниш онази негова ужасия „Бодливата роза“ — нещо от рода на Бен Хур среща Клеопатра, а между тях застава Марк де Сад? Е, изглежда този представител...

Той продължи да изрежда с професионална комична напевност имена, които не ми говореха нищо. Така минахме няколко улици и почти стигнахме Пал Мал.

Накрая той каза:

— Не ми разказа как върви продажбата на „Новият ден на живота“. Някой ми спомена, че имало страшно много заявки. А шефът май ти се е закарал с пръст. Аз още не съм я чел. Прекалено съм зает.

Избрах по-лесния вариант — замълчах. Изглежда беше по-лесно, отколкото да се опитам да разбера, затова му казах, че нещата вървят в рамките на очакваното.

Когато стигнахме клуба, макар да не бях член, портиерът ме поздрави по име, сякаш имах навика да се отбивам там всеки ден.

— Ще хапнем набързо — предложи Мартин, — а после ще се отбием при Джордж да оправим чека ти.

Имах лошо предчувствие, но то ме напусна и по време на обяда направих всичко възможно да поддържам разговора. И тогава имах същия проблем, какъвто имам и сега — вярно, че беше по-различно, но принципът е един: ако нещата са твърде странни, на хората им е по-лесно да те сметнат за смахнат, отколкото да ти помогнат, затова — преструвай се, че всичко е наред.

Страхувам се, че не се справих много добре. На няколко пъти усещах, че Мартин ме наблюдава с учудено изражение, а веднъж дори ми рече: „Сигурен ли си, че се чувстваш добре, старче?“

Но върховният момент настъпи, когато посегна с лявата си ръка към салатата. Тогава забелязах златния пръстен с печат на кутрето му и това веднага ме накара да забравя за предпазливостта, защото, знаете ли, Мартин няма кутре на лявата си ръка, а може би и безименен пръст — загуби ги близо до Рейн през 45-та.

— Боже мили! — възкликнах аз.

Кой знае защо това ме потресе по-силно от всичко друго. Той извърна лице към мен.

— Човече, какво има? Блед си като платно.

— Ръката ти... — казах аз.

Огледа я любопитно, после погледна отново към мен, с нарастващо любопитство.

— Изглежда ми наред — рече той и леко присви очи.

— Но... но ти загуби два крайни пръста във войната... — възкликнах отново аз.

Той повдигна вежди, после се намръщи разтревожено и каза с добродушен тон:

— Малко се обърка, а, старче? Защото войната е свършила преди да се родя.

Тук потънах в тъмнина, а когато погледът ми се проясни, бях облегал на голям стол, а Мартин, който седеше наблизко, ме наблюдаваше разтревожено:

— Послушай съвета ми, старче. Просто си се преуморил със следобедната реклама. Стресът е по-силен, отколкото предполагаш. Странно нещо е животът — невинаги е предпазлив. Страхувам се, че сега трябва да тръгвам. Ангажимент. Но ти да не се измъкнеш. Опасно е. Обаждай се — и той изчезна.

Облегнах се назад. Странно, но откакто се събудих на тротоара на Риджънт Стрийт, сякаш по-осезателно чувствах собствената си личност. Изглежда шокът ме беше извадил от замаяното състояние и умът ми отново работеше... Бях доволен, че се отървах от Мартин и можех да разсъждавам...

Огледах фойето. Както споменах, не бях член и не познавах мястото достатъчно добре, за да съм сигурен в подробностите, но ми се стори, че обзавеждането и килимът, и някои от светлините, бяха малко по-различни, откакто ги видях последния път...

Наоколо имаше няколко посетители. Двама разговаряха в ъгъла, други трима дремеха, трети четяха вестници, но никой не ме забелязваше.

Отидох до масата с вестниците и взех броя на „Ню Стейтсман“ от 22 януари 1954-та. Заглавната статия пропагандираше национализирането на транспорта, като първа стъпка за преминаването на средствата за производство в ръцете на народа, с цел да се елиминира безработицата. Навяваше носталгия. Отгърнах другите страници и бях смаян от статии без контекст. С радост открих редовете, определени за критиците и между другите неща, които ги тревожеха, беше и някакъв експеримент, провеждан в Германия. Опасенията на автора на статията явно бяха споделяни от няколко видни учени, защото, ако сега почти не съществуваше съмнение в теоретичната възможност за делението на атома, средствата за контрол, които се предлагаха, бяха незадоволителни. Напълно възможно беше възникването на верижна реакция, която да причини разрушения с космически размери. Известни хора на изкуството, както и много видни учени, се обединиха в апела си към Обществото на народите в името на хуманността да се обърне с протест към германското правителство срещу тези безумни опити...

С нарастваща увереност седнах и замислих трескаво.

Постепенно, макар и бавно в началото, нещата започнаха да се проясняват... Не как и защо — на тези въпроси още нямах отговор — но предполагах какво вероятно се беше случило.

Усещането беше смътно, може би породено от факта, че си спомних за онзи неутрон, който при едни обстоятелства биваше „уловен“ от урановия атом, а при други това не ставаше...

И тук, разбира се, човек се изправяше срещу Айнщайн и неговата относителност, която, както знаете, напълно отрича възможността за детерминирано движение и последователно въвежда идеята за четириизмерна пространствена цялост. Е, тогава, след като движението на факторите в целостта не може да бъде определено, всяко движение трябва да е илюзорно, следователно не могат да съществуват и детерминирани последствия. Въпреки това, там, където факторите са сходни, т.е. състоят се от атоми от един и същи вид, свързани с целостта с почти еднаква връзка, може доста сполучливо да се явят сходни последствия. Те, разбира се, никога няма да са еднакви,

иначе детерминирането на движението щеше да е възможно. Но с тях може да се постигне голяма прилика и те подлежат на разглеждане от гледна точка на Айнщайновата Специална Теория, а по-късно могат да бъдат детерминирани от група сходни фактори. С други думи, въпреки че необятността във времето, която можем да наречем момент през 1954-та, трябва да се осъществява непрекъснато — тя съществува само от гледна точка на отделния наблюдател и явно има подобно съществуване от гледна точка на сходни групи от наблюдатели. Но тъй като някои двама наблюдатели не са идентични, т.е. всеки възприема различно минало, настояще и бъдеще от останалите, следователно това, което той вижда, е резултат единствено от връзката му с целостта и то е реално единствено за него.

Ето защо започнах да разбирам какво беше станало: по някакъв непонятен за мен начин бях преместен в позицията на друг наблюдател — някой, чийто светоглед в много отношения приличаше на моя, но беше достатъчно различен, за да има други връзки, а оттам и друга реалност, непознати за мен. С други думи, той сигурно е имал живот, действителен само за него, така, както аз трябва да съм живял в свят, действителен само за мен самия — до момента, в който това странно транспониране ме застави да наблюдавам неговия живот, разбира се, със съответното минало и бъдеще, различни от моите.

Изглежда просто, след като помисли човек, но аз със сигурност не можах да го схвана веднага — до такава степен прецених възможността да съществува подобен наблюдател, че реших, че каквото и да се беше случило, моят разсъдък беше наред. Изглежда истинският проблем се състоеше във факта, че той се намираще на погрешно място и приемаше съобщения, които не бяха предназначени за мен. Приемникът просто беше свързан към грешна верига.

Е, това не е хубаво, всъщност е лошо, но не е толкова лошо като повреден приемник. И когато осъзнах това, малко ми просветна.

Известно време поседях там, като се опитвах да си изясня нещата и се чудех какво да правя — до момента, в който свърших цигарите „Маринър“. Станах и отидох до телефона.

Първо набрах Електрофизикъл Индъстрийз. Нищо не се получи. После погледнах в указателя. Номерът беше съвсем различен, със съвсем различна централа. Избрах ги.

— Вътрешен 133 — казах на телефонистката, а като помислих, назовах и моя отдел.

— А, имате предвид вътрешен 59 — отвърна тя.

Някой вдигна. Аз казах:

— Бих искал да говоря с Колин Трафорд.

— Съжалявам, но в този отдел няма човек с такова име.

Пак набрах централата. Последва продължителна пауза.

— Съжалявам — каза момичето. — Не мога да открия това име в списъка на персонала.

Затворих. Очевидно не работех за Е.Ф.И.

Размислих за момент и избрах номера ми в Хампстед. Вдигнаха веднага и учтив глас съобщи: „колани и корсети“. Сложих слушалката обратно.

Хрумна ми да се потърся в указателя. Там бях: Трафорд, Колин У., 54 Хогарт Корт, номер 67021. Опитах да се свържа. От другата страна телефонът иззвъня... и продължи да звъни...

Излязох от телефонната кабина и се зачудих какво да направя. Човек се чувства много странно, когато е лишен от ориентация, все едно че е бил изоставен в чужд град, без дори да има хотелска стая за изходен пункт, а още по-неприятно беше да бъдеш в град, който ти е чужд с незначителните и личните детайли.

След като размислих още малко, реших, че най-добрата предпазна мярка беше да правя това, което естествено се очаква от Колин Трафорд. Ако нямаше работа при Е.Ф.И., поне имаше дом, където да се прибере...

На Хогарт Корт отворих жилищен блок, в партера му — мек килим и красиво подредени цветя — но тъй като портиер не се виждаше, се отправих директно към асансьора. Сградата не изглеждаше достатъчно голяма за 54 апартамента, затова натиснах на късмет петото копче за петия етаж и излязох от асансьора сигурен, че 54 апартамент е този срещу мен. Извадих моята връзка с ключове, опитах този, който изглеждаше най-подходящ и той отключи.

Вътре имаше малко антре. Нищо особено — бяла дограма, светли тапети, кафеникав килим, лека масичка с телефон и ваза с цветя, над нея — огледало в красива позлатена рамка, отстрани — отделен стол, коридор и много врати. Спрях.

— Хей — извиках аз, а после малко по-високо: — Хей, има ли някого вкъщи?

Никой не отговори. Затворих вратата след себе си. А сега, какво? По дяволите! Бях, т.е. аз съм, Колин Трафорд! Съблякох палтото си. Нямаше къде да го сложа. Открих гардероба... Още няколко палта висяха вътре. Мъжки и дамски, имаше и обувки... Сложих там и моите.

Реших да проуча мястото и да видя що за „дом“ беше това...

Е, без да навлизам в подробности, апартаментът беше приятен, по-голям, отколкото първоначално си помислих, добре обзаведен и подреден, не беше нито екстравагантен, нито прекалено разкошен. Разкриваше добър вкус, макар и не моят — но какво е вкус? Или чувство за стил, или изискан подбор от определена мода! Явно в случая беше второто, но тази мода ми беше чужда и затова ѝ липсваше привлекателност...

Кухнята беше интересна. Имаше хладилник, но не и пералня, мивка, но нямаше рафтове за чиниите и ламаринени вилици, препарати за почистване и миксер, само старомодна електрическа печка и странно осветление, което представляваше светещо табло на тавана, около 3 кв. стъпки...

Гостната беше просторна, с удобни кресла. Имаше голям радиограмофон, богато украсен, но без честотна модулация. Светлината пак идваше от табло на тавана и от вертикални лампи, които приличаха на стъклени форми за кекс на стойки. Телевизор нямаше.

Обиколих целия апартамент. Женска спалня, но не претрупана. Двойно легло. Облицована в бяло баня. Спалня за гости, малко двойно легло. И т.н. Но една стая в края на коридора привлече вниманието ми. Нещо като кабинет. Една цяла стена беше в рафтове с книги, някои от тях — по-старите — ми бяха познати, другите — не. Кресло, друг стол. Под прозореца — широко, тапицирано бюро, с изглед към голите клони на дърветата в парка, покривите в далечината, небето. На бюрото имаше покрита пишеща машина, раменна лампа, няколко папки с листове, небрежно стърчащи, кутия цигари, метален пепелник, чист и празен, и снимка в кожена рамка.

Внимателно погледнах снимката. Стана ми приятно. Тя беше на около 24–25 години. Интелигентна, щастлива, човек, когото бихте

искали да познавате, но когото аз не познавах...

Отляво на бюрото имаше шкафче, а върху него стъклена витрина с осем книги в нея, останалото беше празно. Всички книги бяха в ярки обвивки и изглеждаха нови. Най-крайната в дясно беше същата, която бях видях в „Хатчардс“ тази сутрин — „Новият ден на живота“, останалите също бяха от Колин Трафорд. Седнах на въртящия се стол зад бюрото и известно време ги съзерцавах. След това със странно налудничаво чувство взех „Новият ден на живота“ и я отворих.

Беше изминал може би половин час или повече, когато чух някой да отключва външната врата. Оставих книгата и трескаво замислих. Реших, че ще е по-добре да се покажа, отколкото да чакам да бъда разкрит, така че отворих вратата. В дъното на коридора фигура в дълго велурено палто и пола от туид оставяше пакети върху масичката. Като чу шума откъм вратата на кабинета, тя се обърна. Очевидно беше оригиналът на снимката, но не и в същото настроение. Когато се приближих, тя ме погледна с изненада, примесена с други чувства, които не можах да определя, но със сигурност погледът не беше от типа „предана съпруга поздравява любимия съпруг“.

— О — възкликна тя, — ти си се прибрал... Какво стана?

— Какво стана ли? — опитах да спечеля време.

— Ами разбрах, че си имал една от онези така важни срещи с Дики в Би Би Си, насрочена за днес следобед — отвърна тя малко грубо.

— О, да, да, това ли... Наложил му се да я отложи — отвърнах неуверено.

Тя застана неподвижно и внимателно ме погледна. И малко странно, помислих си. Стоях и я гледах, чудейки се какво да предприема, след като не ми дойде на ума да измисля никакъв план за тази неизбежна среща, вместо да си губя времето с книгата. Дори не се сетих да науча името ѝ. В момента, в който отворих уста, беше ясно, че ще оплескам нещата. Освен това в нея имаше нещо, което ме разтърси целия... Врълхлетя ме по начин, който ми беше чужд от години и беше по-силно от тогава... Когато си на трийсет и три някак не очакваш да се случи подобно нещо — не и по този начин... Не с това вълнение в сърцето и с тази неочаквана и ярка светлина, сякаш тя караше всичко да оживее...

Стояхме така и се вирахме един в друг, тя — полунамръщена, а аз — опитвайки се да се справя с объркването и въодушевлението, неспособен да изрека и дума.

Тя свали поглед и започна да разкопчава палтото си. Изглеждаш несигурна.

— Ако... — започна тя.

Но в този момент телефонът извънтя.

Тя вдигна слушалката с облекчение. В настъпилата тишина чух женски глас да търси Колин.

— Да, тук е — каза и ми подаде слушалката с много странно изражение.

— Ало — обадох се с предпазлив глас. — Тук е Колин.

— О, така ли — отговори гласът. — И защо, ако смея да запитам?

— Че... аз не... — започнах, но тя ме срязва.

— Виж какво, Колин, вече изгубих цял час да те чакам, като си мисля, че ако беше възпрепятстван, поне можеше да се сетиш да се обадиш и да ми кажеш. Сега пък разбирам, че си седиш вкъщи. Не е много хубаво, Колин.

— Ъ... ъ, кой е? С кого говоря? — беше единственото, което успях да измисля, за да спечеля време.

Забелязах, че младата жена до мен замръзна на мястото си, докато сваляше палтото си.

— О, за бога, каква е тази игра? — извика гласът. — Кой мислиш, че е?

— Точно това питам — отвърнах аз.

— Не се прави на шут, Колин. Правиш се на глупак само защото Отили е още там, а аз съм сигурна, че е там. Тя вдигна и знае, че съм аз.

— Ами тогава ще я попитам коя сте вие — предложих аз.

— О, трябва да си пиан като дъска! Я върви и се наспи — изсъска тя и затвори.

Оставих слушалката.

Младата жена ме гледаше с истинско изумление. В тишината сигурно е чула гласа на другата толкова ясно, колкото го чувах и аз. Тя се извърна и се зае да свали палтото си и да го сложи на закачалка в гардероба. След като свърши това, се обърна към мен.

— Не разбирам — проговори. — Ти не си пиан, нали? Какво става? Какво е направила скъпата Дики?

— Дики? — попитах аз.

Леката бръчица на челото ѝ стана по-дълбока.

— О, хайде, Колин, ако си мислиш, че не разпознавам гласа на Дики по телефона по това време...

— О — успях само да продумам.

Това беше страхотен гаф. Всъщност, трудно е да си представи човек по-невероятна грешка от тази, да сбърка пола на приятелите си. Ако не исках да ме сметнат за луд, трябваше да предприема нещо за изясняването на ситуацията.

— Нека отидем в гостната. Искам да поговорим — предложих аз.

Тя ме гледаше замислено.

— Мисля, че не искам да те слушам, Колин.

— Моля те, важно е. Наистина...

Тя се поколеба, после неохотно се съгласи.

— Е, добре, щом трябва...

Влязохме в гостната. Тя запали печката и седна.

— Е? — попита.

Седнах срещу нея и се зачудих как да започна. Дори на мен самия да ми беше ясно какво се беше случило, щеше да ми е трудно. Как да ѝ обясня, че физиката беше на Колин Трафорд, но в същото време не бях същият Колин Трафорд, не този, който пише книги и бе женен за нея, а някакъв друг образ на Колин Трафорд от друг свят? Трябваше да бъде просто обяснение, което нямаше да предизвика наложителната намеса на психиатър, и не ми беше лесно да го намеря.

— Е? — повтори тя.

— Трудно е да се обясни — опитах се да спечеля време, което беше истина.

— Сигурна съм, че е — студено отвърна и добави: — Ще ти бъде ли по-лесно, ако спреш да ме гледаш по този начин? Моля те.

— С мен се случи нещо много странно — казах аз.

— О, скъпи, пак ли? — отвърна тя. — Съчувствие ли искаш, или какво?

Това ме изненада и леко ме обърка.

— Да не искаш да кажеш, че му се е случвало и преди? — попитах.

Тя ме погледна строго.

— На него? На кого? Мислех, че говориш за себе си. А това, което имам предвид, че последния път беше Дики, преди това беше Френсис, преди нея — Луси... А сега разкарваш Дики по най-странния начин... Трябва ли да съм... изненадана?

Бързо опознавах другото си аз, но не в това се състоеше въпросът.

— Не, ти не разбираш. Става дума за нещо много различно.

— Естествено. Съпругите никога не разбират, нали? И винаги е различно. Ако това беше важното нещо... — тя понечи да се изправи.

— Не, моля те... — спрях я разтревожено.

Тя се спря, изглежда ме внимателно и пак се намръщи леко.

— Не — тръсна глава тя. — Не, не мисля, че разбирам. Поне така ми се струва... — и продължи да ме изучава с нарастваща неувереност.

Когато молиш за разбиране, не можеш да се държиш на дистанция, но когато не знаеш кое обръщение ще е най-подходящо: „скъпа“, „мила“ или нещо още по-интимно, нито дали трябва да прибавиш име, галено име или нещо подобно, работата наистина става сложна. Освен това налице беше и това подло недоразумение.

— Отил, скъпа — опитах аз и очевидно сгреших, защото тя моментално зяпна, но продължих: — Изобщо не е така, както си мислиш — изобщо. В известно отношение аз не съм същият човек...

Тя беше възвърнала контрол над себе си.

— Странно, но знам това от известно време. И мога да ти напомня, че си го казвал неведнъж и преди. Е, добре, нека продължа вместо теб: вече не си човекът, за когото се омъжих, искаш развод или се страхуваш, че мъжът на Дики ще те съди този път? Боже мой! Писна ми от всичко това...

— Не, не! — запротестирах отчаяно. — Изобщо не е това. Моля те, имай търпение. Става дума за нещо, ужасно трудно за обяснение. — Спрях и я погледнах.

Това не помогна много. Всъщност беше далеч от стимулиране на мисълта. Тя също ме гледаше, полунамръщено, но сега беше по-скоро смутена, отколкото недоволна.

— Нещо ти се е случило... — установи накрая.

— Това се опитвам да ти кажа — отвърнах.

Едва ли ме чу. Очите ѝ се разшириха, после изведнъж тя свали поглед.

— Не! — извика. — О, не! — изглеждаше така, сякаш щеше да заплаче и прибра ръце в скута си. Почти прошепна: — О, не! О, божичко, не!... Не отново... Не ме ли нарани достатъчно?... Няма да... Няма да... — След което скочи и изчезна, преди аз да се надигна от стола...

Колит Трафорд спря, за да запали нова цигара и да отдъхне, преди да продължи. Накрая отново събра мислите си.

— Е, сигурно се досещате, че тази мисис Трафорд беше Отили Харшъм, родена през 1928 година, омъжила се за онзи Колин Трафорд през 1949-та. Баща ѝ е загинал при самолетна катастрофа през 1938-ма — не се сецам никога да е споменавала малкото му име, за което съжалявам, както съжалявам и за много други неща — ако имах представа, че ще се върна обратно, щях да обърна внимание на повече подробности. Но не знаех... Нещо изключително странно се беше случило, но това не беше причина да предположа, че и в обратна посока ще се случи нещо също толкова странно...

Подтикван от собственото си любопитство, положих доста усилия да разбера кога беше станало разделянето. По мое мнение, в определен момент, вероятно случайно, нещо от изключителна важност е станало или се е провалило и ако откриех какво беше то, щях да стигна до момента, в който случаен неутрон е разцепил атома на времето на два нови атома на времето, предопределящи две различни посоки на бъдещето. Щом веднъж това беше станало, постепенно нарастващите последици щяха да направят обстоятелствата в една плоскост различни от тези в друга плоскост.

Може би това се случва постоянно. Може би случайност причинява два различни резултата, така че в пространството ние не можем да установим, че съществуват безброй равнини, някои от които са много близки до нашата собствена, и така скоро разделени, че се различават само в най-дребните детайли, и други, които нямат нищо общо с нея. Обстоятелствата, при които по една нещастна случайност Александър е разбит от персийците, Сципион — победил Анибал, а Цезар се забавя на Рубикон — безброй, безброй обстоятелства,

причинени от случайно разцепване и преразцепени отново. Кой знае? Може би и Вселената е случайно възникнала, и защо не?

Аз обаче не успях да фиксирам точно момента. Според мен, беше някъде към края на 1926-та. Или началото на 1927-ма. По-далеч не можех да стигна без необходимите несъществуващи данни за двете равнини като база за сравнение. Нещо, което е станало или не е станало по това време, е причинило събития, между които издигането на Хитлер, а оттам и Втората световна война, и следователно е забавило процеса на дихотомия в нашата равнина, ако това с подходящата дума.

Както и да е, за мен, както вече споменах, всичко беше любопитна случайност. А от непосредствено значение беше само Отили...

Както знаете, бях женен и обичах жена си. Беше, както го наричат хората, щастлив брак и никога не ми е идвало на ум да се съмнявам, до момента, в който ми се случиха тези неща. Не искам да бъда нелоялен към Дела и мисля, че тя беше щастлива, но съм страшно благодарен за едно: че това не се случи, докато тя беше жива, тя никога не узна, защото тогава аз не знаех, че съм се оженил не за тази, за която е трябвало, и се надявам да не си го е помисляла дори...

И Отили се беше омъжила за грешния човек... Това беше факт. Или може би не се беше омъжила за мъжа, за когото мислеше. Беше се влюбила и несъмнено в началото той я е обичал, но след по-малко от година тя е започнала да се разкъсва между тази част в него, която обичала, и другата, която е ненавиждала...

Нейният Колин Трафорд изглеждаше като мен, само че левият му палец беше изкривен от крилото на електрически вентилатор и никога не се изправи напълно, до един момент — моментът, в който някъде през 1926-та — 27-ма, той ставам аз. Установих, че имахме някои сходни маниери и гласовете ни си приличаха, макар че се различавахме по поставяне на ударенията и по използвания речник, както научих от пишещата машина, и по някои подробности: мустаците, прическата, белега отляво на челото, който беше изцяло негов. И все пак, в определен смисъл, аз бях той и той беше аз. Имахме едни и същи родители, гени, раждане, а ако бях прав за момента на дихотомия, спомените ни за първите около пет години от живота трябваше да съвпадат.

По-късно, обаче, обстоятелствата в различните плоскости са се развили различно за всеки един от нас. Предполагам, че средата и самият живот са развили някои черти в него, които са латентни при мен, и обратно.

Мисля, че допускането е логично, нали? В края на краищата всеки се ражда с някаква основа, която предполага индивидуални различия и склонности, макар да съществува един общ план, но каквото и да е закодирано в тази основа, по-късно тя се състои почти изцяло от контакти и влияния. Какви са били те за другия Колин Трафорд, не знам, но за мен резултатите бяха мъчителни, все едно постоянно и неочаквано се виждаш в криво огледало.

Научих много за него и от определени настроения на Отили, и от моментната ѝ резервираност. Още повече през следващите два-три дни прочетох внимателно романите му. Първият не беше лош, но по-късните, с по-усъвършенстван стил, все по-малко ми харесваха и без съмнение нарастващата склонност към бруталност показваше добре преценена комерсиалност... Всяка следваща книга ме караше все повече да ненавиждам името си върху заглавната страница...

Открих и последната, още недовършена работа. С помощта на бележките му можех да създам доста сносен фалшификат, но знаех, че няма да го направя. Ако трябваше да продължа писателската му кариера, щеше да бъде с книги в мой стил, не в негов. Но при всички случаи нямаше нужда да се тревожа за осигуреността си: покрай войната и някои други събития, в моята обстоятелствена плоскост физиката беше изпреварила тяхната с едно поколение. Дори да имаха такова нещо като радар, то със сигурност още беше военна тайна. Имах достатъчно познания, за да мина за гений и да направя състояние, ако ги използвах...

Той се усмихна и поклати глава, после продължи:

— Виждате ли, след като първият шок беше преминал и бях започнал да разбирам какво се беше случило, нямаше причина за тревога, а след като бях срещнал Отили, вече изобщо не съжалявах. Единственият проблем беше приспособяването. Общо взето ми помогна това, което успях да си спомня за живота преди войната. Но с подробностите беше по-сложно: непознати приятели, изгубени приятели, всички те — с неизвестно минало, някои — женени за хора, които познавах (макар и не непременно по име), а други със съвсем

неподозирани партньори. Имаше и странни моменти — например срещата с един едър веселяк в бара на хотел „Хайд Парк“. Той не ме познаваше, но аз го познавах: последния път, когато го видях, той лежеше на пътя с куршум от снайпер в главата. Видях жена ми, Дела, да излиза от един ресторант — изглеждаше щастлива, хванала под ръка висок мъж, който приличаше на адвокат. Стори ми се странно, че тя ме погледна като непознат — сякаш и двамата бяхме духове, но се радвах, че в тези обстоятелства плоскостта беше променила 1951-ва. Най-неловката част беше, че непрекъснато се сблъсках с хора, които би трябвало да познавам — очевидно другият Колин имаше интересни и многобройни познанства. За улеснение започнах да разправам, че съм получил нервно разстройство от пренатоварване.

Само едно нещо не ми беше хрумвало: възможността отново да възникне промяна в обстоятелствената плоскост, този път в обратна посока...

Радвам се, че това не стана. Иначе щеше да помрачи трите най-прекрасни седмици в моя живот. Мисля, че беше както пишеше на гърба на часовника: „К. и О. завинаги“.

Направих опит да обясня на Отили какво се беше случило, но то нищо не й говореше, така че се отказах. Мисля, че тя просто прие, че около година след като се бяхме оженили, бях започнал да страдам от пренапрежение, че сега се подобрявах и отново се превръщах в човека, за когото ме смяташе... или нещо такова... но други обяснения не я интересуваха много и това беше най-важното...

А колко права беше тя — и за мен. В края на краищата, какво друго беше от значение? Доколкото се отнасяше до мен — нищо. Бях влюбен. Какво значение имаше как бях открил непознатата жена, която бях търсил цял живот? Бях толкова щастлив, както никога не съм предполагал, че мога да бъда... О, всички фрази са изтъркани, но „на седмото небе“ изведнъж се оказа полукомично вярна. Притежавах смелостта, която човек придобива, когато е леко пийнал. Можех да се заловя с всичко. Когато тя беше до мен, можех да се задържа на върха на този или на който и да е друг свят... Мисля, че и тя се чувстваше по този начин. Сигурен съм. Беше забравила лошите години. Вратата й се възвърна и ставаше все по-силна с всеки изминал ден... Само ако знаех... но как бих могъл? Какво можех да сторя?...

Отново спря и се загледа в огъня така дълго, че накрая лекарят се размърда в стола си, за да привлече вниманието му и запита нетърпеливо:

— Какво стана?

Колин Трафорд все още гледаше разсеяно.

— Какво стана? — повтори той. — Ако знаех, че може би... но аз не знам... Няма нищо за разбиране... Това също е случайно... Една нощ заспах, Отили лежеше до мен, а на сутринта се събудих в болницата — бях се върнал... Това беше всичко. Всичко... Просто случайност...

В последвалата продължителна тишина д-р Харшъм бавно напълни лулата си, внимателно я запали, увери се, че гори равномерно и като дръпна дълбоко, се настани още по-удобно и каза с добре премерен тон:

— Жалко, че не вярваш в това, което ти казвам. Ако вярваше, никога нямаше да предприемеш това издирване или досега да си го изоставил. Не, ти смяташ, че съществува модел или по-скоро — два модела, които в началото са почти еднакви, но постепенно, може би логично, те започват силно да се различават, и че ти, твоята физика или както и да го наречеш, сте били отклоняващия фактор на случайността. Нека да не разглеждаме от философска или метафизична гледна точка това, което наричаш дихотомия. Приемам достоверността на твоето преживяване, но се въздържа от мнение относно природата му. Наистина изглежда ужасно странно, комбинацията между имената Отили и Харшъм да е случайна. Може да си ги видял някъде и да са останали в подсъзнанието ти, но тази възможност е така неправдоподобна, че я оставяме. Добре, тогава да тръгнем оттук. Според мен направи някои произволни предположения. Например допусна, че щом Отили Харшъм е съществувала в онази обстоятелствена плоскост, тя трябва непременно да съществува и в тази. Но ми се струва, че нищо от това, което ми каза, не го доказва. Съгласен съм, че може да е съществувала, защото в рода ми има Отили, но възможността тя изобщо да не е съществувала е доста по-голяма. Не спомена ли сам, че си разпознал приятели, които при други обстоятелства са имали други съпруги? Следователно най-вероятно обстоятелствата, които са били причина Отили Харшъм да съществува там, не са се проявили тук и като резултат тя изобщо не съществува?

Така трябва да е. Повярвай ми, не съм коравосърдечен. Разбирам какво чувстваш, но не се ли намираш в състояние, познато на всички ни, в търсене на идеалната млада жена, която никога не е била родена. Трябва да погледнем фактите: ако тя съществува или е съществувала, щях да съм чувал за нея, в Съмърсет Хауз щеше да има данни за нея и твоите обстояйни издирвания щяха да стигнат до положителен резултат. Съветвам те да приемеш това, синко, за твое добро. Просто нямаш шанс с всички тези факти срещу теб.

— Остава само моята положителна увереност — поклати глава Колин. — Знам, против разума е, но още я имам...

— Опитай се да я превъзмогнеш. Не разбираш ли, че предположенията са нееднозначни? Ако тя съществува, може вече да е омъжена.

— За грешния човек — бързо се обади Колин.

— Не е задължително. Ти каза, че твоето копие се е различавало от теб. Е, нейната двойница може да е израснала при съвсем други обстоятелства от нея, вероятно те просто съвсем бегло ще си приличат. Трябва да разбереш, че щом се намеси разумът, нещата загубват смисъл. — Той погледна Колин за момент и поклати глава. — Някъде в подсъзнанието си подхранваш илюзията, че неправдоподобни причини могат да доведат до разумни резултати. Забрави това.

Колин се усмихна.

— Колко Нютоновски, докторе. Не, случайният фактор си е съвсем случаен. Следователно случайността съществува.

— Млади момко, ти си непоправим — въздъхна лекарят. — Ако имаше смисъл да се желае успех по отношение на невъзможното, бих казал, че твоята упоритост го заслужава. При тези обстоятелства те съветвам да наречеш нещата почти достижими. — Лулата му беше угаснала и той я запали отново. — Това беше професионална препоръка. Но сега, ако не си се уморил, бих искал да чуя малко повече. Няма да коментирам достоверността на преживяното от теб, но хипотезите за това, което би могло да се случи от гледна точка на плоскостите, са наистина изумителни. Естествено е човек да е любопитен как се справя неговият двойник, а ако не това — поне как се справят двойниците на другите хора. Да вземем сегашния ни министър-председател — дали и в двете плоскости е заемал тази длъжност? А Сър Уинстън — или той не е Сър Уинстън там? Как, за

бога, е показал на какво е способен, без да има Втора световна война? Ами горката стара Лейбъристка партия?... Възникват хиляди въпроси...

На другата сутрин след закуска д-р Харшъм помогна на Колин да облече палтото си и го задържа в антрето, за да му каже нещо на сбогуване.

— Прекарах остатъка от нощта в размисъл — рече той сериозно. — Какъвто и да е отговорът на загадката, трябва да опишеш преживяното, с всяка подробност, която си спомняш. Ако искаш, нека е анонимно, но го направи. Може да не е единствено по рода си, някой ден то може да се окаже потвърждение на преживяното от някого друго или пък да подкрепи определено твърдение. Така че — документирай го, но нека с това въпросът да приключи... Направи всичко възможно да забравиш предположенията, които направи, защото в много отношения не са доказани. Тя не съществува. Единствената на този свят Отили Харшъм умря преди много години. Остави миражът да избледнее. Но аз все пак ти благодаря за доверието. Любопитен съм, но съм дискретен. Ако имаше начин да ти помогна...

След малко той видя колата в края на алеята и Колин му махна с ръка, точно преди да завие зад ъгъла. Д-р Харшъм поклати глава. Съзнаваше, че можеше да си спести думите, но се чувстваше длъжен да опита за последен път. После се обърна и влезе в къщата, като се мръщеше. Дали фиксидеята беше фантазия или нещо повече от фантазия, почти нямаше значение — рано или късно младият човек щеше да рухне...

През следващите няколко седмици д-р Харшъм не научи друго, освен че Колин Трафорд не бе приел съвета му, защото се разчу, че и Питър Харшъм от Корнуел, и Харолд от Дърхам бяха разпитвани за информацията относно мис Отили Харшъм, която според тях не съществуваше.

След това в продължение на няколко месеца нямаше нищо. Тогава пристигна картичка от Канада. От едната страна имаше снимка на сградата на Парламента в Отава, а от другата — кратко съобщение:

„Открих я. Поздравете ме. К. Тр.“

Д-р Харшъм я погледа известно време, после леко се усмихна. Беше доволен. Колин Трафорд беше симпатичен млад човек, твърде добър, за да се съсипва с такова безплодно търсене. Не беше за вярване, но ако някоя разумна жена го беше убедила, че е преродената му любима, нека са щастливи...

Мисълта за това не можа да избледнее. Искаше му се да изпрати желаните поздравления, но на картичката нямаше адрес.

Няколко седмици по-късно пристигна нова картичка, този път с изглед от площад Сан Марко във Венеция. Съобщението отново беше кратко, но отгоре имаше и адрес.

„Меден месец. Мога ли да я доведа и представя?“

Д-р Харшъм се колебаеше. Професионалната му страна се противеше — за предпочитане беше да не вижда младия човек в настроението, в което го видя за последен път. От друга страна евентуален отказ щеше да изглежда колкото груб, толкова и странен. Накрая той отговори на гърба на картичка с изглед от Харфордската катедрала:

„Дадено. Кога?“

Когато Колин Трафорд се появи отново, беше минала средата на август. Пристигна загорял и в по-добра форма от предишния път. Д-р Харшъм установи това със задоволство, но се изненада като го видя да идва сам.

— Но аз си мислех, че ще видя булката — запротестира той.

— И това ще стане — увери го Колин. — Тя е в хотела. Но първо бих искал да разменя две-три думи с вас.

Погледът на лекаря се изостри, той придоби замислен вид.

— Добре. Да влезем. Ако има нещо, което не бива да споменавам, то можеше да ме предупредиш с писмо, нали?

— О, не е това. Тя знае. Не съм сигурен доколко го разбира, но знае и много иска да се срещне с вас. Не, ами... няма да отнеме повече от десетина минути.

Отправиха се към кабинета.

Колин се настани в едно от креслата, а лекарят зае въртящия се стол зад бюрото.

— Кажи какво има?

Колин се наведе и опря лакти на коленете си.

— Най-важното нещо за мен, докторе, е да ви благодаря. Никога няма да мога да ви се отблагодаря — никога. Ако не ме бяхте поканили тук, мисля, че изобщо нямаше да я открия.

Д-р Харшъм се намръщи. Не беше сигурен, че имаше за какво да му благодари. Явно тази, която Колин беше намерил, притежаваше силна лечебна способност.

— Доколкото си спомням, всичко, което направих, беше да те изслушам и да ти дам неприятен съвет за твое собствено добро, който ти не прие — каза той.

— И аз така мислех тогава — съгласи се Колин. — Изглеждаше така, сякаш бяхте разбили всичките ми надежди. Но когато преосмислих нещата, разбрах, че все пак е останала една.

— Не си спомням да съм те окуражил по някакъв начин — възрази д-р Харшъм.

— Така е, но го направихте. Насочихте ме към последната, малко вероятна възможност и аз се възползвах. Не, ще разберете, просто имайте търпение. Когато съзрях възможността, осъзнах, че тя предполагаше много работа, която не можех да свърша сам, затова трябваше да се обърна към професионалисти. Те бяха доста добри, отстраниха всяко съмнение, че съм на прав път и ми дадоха информация за кораб, пътуващ за Канада. Тогава се обадох на някои детективи там. Страната е голяма и много хора пътуват нататък. Рутинната работа беше много и започнах да се отчайвам, но нещата потръгнаха и след седмица научих, че тя беше секретарка в адвокатска кантора в Отава. След това се обадох в Е.Ф.И. за неплатен възстановителен отпуск...

— Един момент — намеси се лекарят. — Ако ме беше попитал, щях да ти кажа, че няма Харшъмови в Канада. Знам това, защото...

— О, отказах се от това. Името ѝ не беше Харшъм, а Гейл — обясни Колин.

— Наистина. И предполагам, че не беше и Отили? — попита с усмивка д-р Харшъм.

— Не. Казва се Белинда — отвърна Колин.

Лекарят премигна, отвори уста, но замълча.

Колин продължи:

— После отидох там, за да се уверя. Това беше най-мъчителното пътуване в моя живот. Но си струваше. Само един поглед отдалече се оказа достатъчен. Тя не беше точно Отили, но толкова ѝ приличаше, че щях да я разпозная сред десет хиляди. Може би ако косата и роклята ѝ бяха... — той се замисли, като не забелязваше изражението на лекаря, после продължи: — Както и да е, бях сигурен. И беше дяволски трудно да не хукна след нея, но бях достатъчно разумен, за да се сдържа. После трябваше да се запозная с нея. След това сякаш нещата бяха неизбежно предначертани.

Любопитството подтикна лекарят да попита:

— Звучи логично, но непълно. Например, какво се случи със съпруга ѝ?

— Съпруг ли? — Колин се изненада.

— Нали каза, че името ѝ било Гейл — поясни лекарят.

— Точно така — мис Белинда Гейл — мислех, че съм го споменал. Веднъж е била сгодена, но не се е омъжила. Според мен това е било намеса на съдбата.

— Но ако... — започна д-р Харшъм, но отново се спря. Полагаше големи усилия да не проявява скептицизъм.

— Но и да имаше съпруг, щеше да е същото — заяви Колин с твърда увереност. — Той щеше да бъде грешният човек.

Лекарят не каза нищо и го остави да продължи.

— Усложнения или затруднения не възникнаха. Тя живееше в един апартамент с майка си и имаше доста добра заплата. За мястото се грижеше майка ѝ, която получаваше пенсия като вдовица на офицер от Кралските военновъздушни сили, прострелян някъде около Берлин. С тези средства те успяваха да се справят доста задоволително. Не можете да си представите как потръгнаха нещата. Ако трябваше да бъда възприеман като феномен, не бях твърде добре дошъл за майката на Белинда, но тя прояви разбиране и скоро открихме, че като характери много си допадаме. Така и тази част мина по-успешно, отколкото можеше да се очаква.

Той спря и д-р Харшъм вметна:

— Това, разбира се, ме радва. Но трябва да си призная, че не разбирам напълно, защо все пак не доведе съпругата си.

Колин се намръщи.

— Ами, помислих, че... т.е. тя си помисли... всъщност още не съм стигнал до същността на въпроса. Много е деликатно.

— Разполагаме с достатъчно време. В края на краищата, нали се пенсионирах — усмихна се лекарят.

Колин се двоумеше.

— Добре. Мисля, че ще е по-честно спрямо мис Гейл, ако опиша нещата така, както се случиха. Виждате ли, в началото изобщо не мислех да им разказвам за Отили и защо бях в Отава — вие бяхте единственият, който знаеше и така беше по-добре... Естествено, не ми се искаше да се чудят дали съм малко смахнат. Но сгреших. Беше денят преди сватбата. Белинда беше излязла на пазар за някои последни дреболии, а в това време аз се опитвах да бъда максимално убедителен за бъдещата си тъща. Доколкото си спомням ѝ казах следното:

— Работата ми в Е.Ф.И. е добра и има бъдеще, разбира се, компанията има представителство в Канада и ако Отили реши, че наистина не иска да живее в Англия...

И тук спрях, защото мисис Гейл изведнъж се сепна и ме зяпна с отворена уста. После с треперещ глас ме попита:

— Какво казахте?

Бях се изгървал, но вече беше късно. Опитах се да се коригирам:

— Тъкмо казвах, че ако Белинда реши, че не иска... Тя ме прекъсна:

— Не казахте Белинда. Казахте Отили.

— Е... възможно е — съгласих се аз, — но, както споменах, ако тя не...

— Защо? — настоя тя. — Защо я нарекохте Отили?

Нямаше начин да се измъкна — тя искаше да знае.

— Ами, това просто е начинът, по който мисля за нея — отговорих аз.

— Но защо? Защо възприемате Белинда като Отили?

Погледнах я внимателно. Тя беше пребледняла и ръката ѝ трепереше. Очевидно беше колкото развълнувана, толкова и уплашена. Съжалих и изоставих блъфирането.

— Не исках да стане така.

Тя ме изгледа твърдо, леко успокоена.

— Но ето, че стана и трябва да ми кажете. Какво знаете за нас?
— попита тя.

— Само това, че ако обстоятелствата се бяха стекли по различен начин, тя нямаше да е Белинда Гейл. Щеше да бъде Отили Харшъм.

Тя продължи дълго и решително да се взира в мен, а лицето ѝ все още беше бледо.

— Не разбирам — каза тя, сякаш сама на себе си. — Не бихте могли да знаете. Харшъм — да, може да сте разбрали някак или да сте се досетили, или тя ви е казала?

Поклатих глава.

— Няма значение — това бихте могли да откриете. Но Отили... Не можете да знаете това — точно това име сред хилядите други имена на този свят... Никой не знаеше това, никой, освен мен... — тя поклати глава. — Дори на Реджи не казах. Когато ме попита дали да я нарича Белинда, се съгласих, той беше така добър към мен... Нямаше представа, че исках да я нарека Отили — никой не предполагаше. Никога не съм казвала на когото и да било... А вие как бихте могли да знаете?

Взех ръката ѝ в своите, опитах се да я утеша и успокоя.

— Не се тревожете — казах ѝ аз. — Беше сън — някакво видение — просто знаех...

Тя поклати глава. След минута каза тихо:

— Никой не знаеше, освен мен... Беше през лятото на 1927-ма. Седяхме в лодка край реката под една върба. Покрай нас профуча бял катер и докато ни подминаваше, зърнахме името му. Малкъм каза... — Колин забеляза как д-р Харшъм внезапно се сепна и повтори последните две думи. — Малкъм каза: Отили, хубаво име, нали? И в нашето семейство го има. Баща ми е имал сестра на име Отили, която е починала като малко момиченце. Ако някога имам дъщеря, бих искал да се казва Отили... — Колин Трафорд спря за миг, погледна лекаря и продължи: — След това тя задълго замълча, а после добави: Бедният Малкъм, той изобщо не разбра. Загина преди дори аз да науча, че съм бременна. Така ми се искаше да я нарека Отили заради него... Той харесваше това име... Ще ми се да го бях направила... — и тя заплака...

С едната си ръка д-р Харшъм беше подпрял на бюрото, а с другата скриваше очите си. Известно време остана неподвижен.

Накрая извади носна кърпа и шумно си издуха носа.

— Бях чул, че било момиченце — каза той. — Дори разпитах, но ми казаха, че скоро след това се е омъжила. Мислех, че тя... Защо не е дошла при мен? Щях да се грижа за нея...

— Не е знаела. Обичала е Реджи Гейл, той е бил влюбен в нея и е искал да даде своето име на детето — обясни Колин.

Стана, отиде до прозореца и известно време остана там, с гръб към стаята, докато не усети движение зад себе си.

Д-р Харшъм отиде до шкафчето.

— Едно питие ще ми се отрази добре — каза той, като че ли се оправдаваше. — Ще пия за възстановяването на хармонията и разгрома на случайността.

— Напълно съм съгласен — отвърна Колин, — но бих искал да го съчетаем с потвърждаване на убеждението ви, докторе — в края на краищата се оказах прав: Отили Харшъм не съществува — вече не. А сега... мисля, че е време да ви представя вашата внучка — мисис Колин Трафорд.

---

[1] 1 миля = 1,61 км. ↑

[2] 1 стъпка = 60,30 см. ↑

[3] 1 ярд = 0,91 м. ↑

[4] 1 инч = 2,54 см. ↑

[5] Герой от приказките, който прекарал в сън дълъг период от време. — Б. пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.